

DOM

afsagt den 13. november 2018 af Vestre Landsrets 13. afdeling (dommerne Erik P. Bentzen, Henrik Estrup og Katrine Busch (kst.)) i ankesag

V.L. S-1046-17

Anklagemyndigheden

mod

L

(advokat Lauge Fastrup, Thisted)

Retten i Holstebro har den 11. maj 2017 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. 3-3421/2016).

Påstande

Tiltalte, L, har påstået frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse, således at bøden forhøjes til 122.800 kr., og at der sker konfiskation af 491.150 kr.

Anklagemyndigheden har for landsretten berigtiget tiltalen i forhold 1 og 4 således, at der i begge forhold efter ”12, stk. 2”, indsættes: ”jf. ændringslov nr. 204 af 28. februar 2017 § 10, stk. 3,”.

Forklaringer

La og vidnerne U, J, LP, F, K og M har for landsretten i det væsentlige forklaret som i 1. instans. Der er endvidere afgivet forklaring af D.

La har supplerende forklaret, at han har arbejdet som landmand i omkring 25 år. Han var involveret i ansøgningerne om miljøgodkendelse i 2006. I ansøgningerne anvendte man dyreenheder og ikke antal dyr. Sådan gør man altid. Han forholdt sig ikke til, at der i miljøgodkendelserne var anført antal dyr. Det er LandboThy, der udarbejder gødningsregnskaberne for interessentskabet. Han blev ikke gjort opmærksom på, at antallet af dyr kunne have betydning for overholdelsen af miljøgodkendelserne. Han tænkte ikke nærmere over den indskærpelse, som interessentskabet modtog i 2010 vedrørende ejendommene ... og ..., ekstrakten side 289. Han var jo løbende i kontakt med landbrugskonsulenten, og overholdelse af en miljøgodkendelse skal ses over en 3 års periode. I forbindelse med behandlingen af ansøgningen om en ny miljøgodkendelse for ejendommen ... skulle arealerne kategoriseres. De søgte ikke på det tidspunkt miljøgodkendelse for ... og ..., da hans miljøkonsulent, J, og F fra Thisted Kommune vurderede, at der ikke var risiko for miljøbelastning som følge af det forøgede dyrehold, og da man alligevel ikke kunne få ansøgninger vedrørende disse ejendomme færdigbehandlet, før behandlingen af ansøgningen om miljøgodkendelse vedrørende ... var behandlet. Det var således ejendommen ..., der havde al den jord, der indgik i samdriften vedrørende gødning. Den ansøgning om en ny miljøgodkendelse vedrørende ejendommen ..., der blev indgivet samtidig med ansøgningen vedrørende ejendommen ..., angik ikke en udvidelse af dyreholdet, men at man ønskede en ændring fra at måtte have smågrise til at måtte have slagtesvin. I dag er der som følge af en udvikling i grises genetik og et forbedret foder en øget rotation af grisehold fra ca. 3,6 til ca. 4,2, men det bevirker jo ikke, at der er flere grise på ejendommen ad gangen. Han var ikke ”inde over” det notat, som J den 24. januar 2014 sendte til kommunen, ekstrakten side 41. Baggrunden for de ansøgninger om nye miljøgodkendelser for ... og ..., som blev indgivet i 2014, var bl.a., at interessentskabet skiftede slagteri og begyndte at lave ”Englandsgrise”, som er grise med en højere slagtevægt end en normal dansk slagtegris. Han har tilbudt politiet og kommunen at udlevere sine regnskaber og e-kontrol dokumentation til brug for myndighedernes beregninger af en eventuel fortjeneste, men det havde ingen interesse. Han har ikke selv udarbejdet eller ladet udarbejde en beregning af dækningsbidraget. Ved afregningen fra slagteriet er det kødprocenten, der er afgørende. Hvis en gris er for tung, falder kødprocenten og dermed den pris, slagteriet betaler. Interessentskabet melder grise klar til slagtning, men det er slagteriet, der bestemmer, hvornår grisene kan modtages til slagtning.

U har supplerende forklaret, at han blev ansat i Thisted Kommune i 2009. Han har kun været på det ene tilsyn på ... og ... i 2014, som han forklarede om i byretten, og han har

ikke været på tilsyn på andre af L' ejendomme. Han har ikke opfordret L til at vente med at søge nye miljøgodkendelser vedrørende ... og ..., og han har ikke kendskab til, at andre ansatte i kommunen har gjort det. I forbindelse med kommunens kontroller tager man udgangspunkt i landmandens egne gødningsregnskaber. Intervallet 32-107 kg i de fremlagte gødningsregnskaber er et standardinterval. Indgangsvægten på 30 kg i de samme regnskaber hidrører fra landmanden selv. Afgangsvægten, der er det samme som slagtevægten, stammer fra slagterinoteringen. Afgangsvægten skal ganges med 1,31 for at finde det levende dyrs vægt. Det er et tal, som Aarhus Universitet har fundet frem til, og som anvendes i alle kommuner. En gris' vægt har betydning for miljøbelastningen, for "der er ikke noget, der kommer af ingenting". En tung gris har således produceret mere gødning end en gris, der ikke er så tung.

Adspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at der efter hans opfattelse ikke er forskel på formuleringen om, at produktionen ikke må udvides på en måde, som kan føre til forøget forurening i forhold til det tilladte, før udvidelsen eller ændringen er godkendt, jf. f.eks. miljøgodkendelsen af 8. maj 2006 vedrørende ... fremlagt i ekstrakten side 27 og tilsynsbrevet af 12. januar 2015 vedrørende ... fremlagt i ekstrakten side 442, og formuleringen om, at enhver udvidelse er omfattet af en forudgående godkendelsespligt, jf. de fremlagte politianmeldelser, f.eks. politianmeldelsen af 2. februar 2015 vedrørende ..., ekstrakten side 221, og tilsynsbrevet af 5. november 2013 vedrørende ... og ... fremlagte i ekstrakten side 34. Den fremlagte redegørelse for administrationspraksis for overproduktion af husdyr i Thisted Kommune, ekstrakten side 566 ff., er til brug for kommunens sagsbehandling. Den er ikke til brug for landbrugskonsulenter eller de enkelte landmænd. Det er rigtigt, at der i redegørelsen regnes i dyreenheder og ikke i antal grise. Han kan bekræfte, at der over årene er sket en udvikling af bl.a. grises genetik og foderets kvalitet, der bevirker, at en gris vokser hurtigere end tidligere. Han kan ikke svare på, i hvilket omfang og i givet fald på hvilket grundlag anklagemyndigheden har ændret i de beregninger, som kommunen foretog i forbindelse med politianmeldelsen.

J har supplerende forklaret, at der ved miljøgodkendelser indtil 2006 blev lagt vægt på antal dyreenheder, mens der efter 2007 også lægges vægt på dyrekategori, vægtklasser og antal dyr. Ansøgningen i 2010 om nye miljøgodkendelser vedrørende ejendommene ... og ... skyldtes, at rotationshastigheden for et grisehold steg, og der således kunne produceres flere grise end forudsat i de foreliggende miljøgodkendelser. En sådan øget produktion fandt også sted på ejendommene ... og .... I første omgang blev der imidlertid alene indgi-

vet ansøgning om ny miljøgodkendelse vedrørende ... og .... Det var således ejendommen på ..., der havde de arealer, der var i samdrift vedrørende gødning, og det var nødvendigt at vide, på hvilke vilkår arealerne kunne godkendes, før ansøgningerne for de øvrige ejendomme kunne udformes endeligt. Han kan ikke huske, hvorfor der også blev indgivet ansøgning vedrørende .... Man kunne godt have søgt tilladelse for alle 4 ejendomme samtidig, men så skulle man blot have rettet ansøgningerne til, når tilladelsen for ... forelå, og kommunen var ikke interesseret i at have så mange ansøgninger liggende, da man i forvejen havde en lang sagsbehandlingstid. Kommunen vidste godt, at der senere ville blive indgivet ansøgning vedrørende de øvrige ejendomme, når tilladelsen vedrørende ... var på plads.

Adspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at det er rigtigt, at ansøgningen vedrørende ... blev indgivet, fordi L ønskede at omlægge driften på denne ejendom fra produktion af smågrise til produktion af slagtesvin. Han kan ikke svare på, hvem der traf beslutningen om at vente med at indgive ansøgningerne vedrørende ... og .... L var ikke involveret i drøftelserne med kommunen herom. Man kan ikke af Danmarks Statistiks beregning af dækningsbidrag 1 se, hvilken standardtilvækst der ligger til grund for beregningen, da man ikke har defineret tilvæksten. En targetvægt er den vægt, der giver den optimale afregningspris for landmanden. Da en gris tager ca. 1 kg på om dagen, og da det er slagteriet, der bestemmer, hvornår grisen kan leveres til slagtning, bør man klarmelde den til slagtning nogle dag før, targetvægten nås, idet man ellers risikerer, at den bliver for tung med deraf følgende risiko for en dårligere afregningspris. De nævnte ansøgninger om miljøgodkendelse for ejendommene ... og ... blev imødekommet. Der blev efterfølgende indgivet ansøgninger vedrørende ejendommene ... og .... Disse ansøgninger blev også imødekommet med det antal dyr, der var søgt om. Da der i tilladelsen vedrørende ... var en bestemmelse om metodevalg ved lugtgeneafhjælpning, der afveg fra ansøgningen, valgte L at påklage denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der ophævede afgørelsen og hjemviste sagen til kommunen. Kommunen har endnu ikke truffet fornyet afgørelse vedrørende denne ejendom. Han fik i efteråret 2017 en henvendelse fra Thisted Kommune om, hvorvidt LandboThy ville "ligge inde" med ansøgningerne, indtil kommunen var klar til at behandle ansøgningerne, men det sagde LandboThy nej til.

LP har supplerende forklaret, at hans stillingbetegnelse i Natur- og Erhvervsstyrelsen er fuldmægtig. I slutningen af den periode fra 1988 til 2008, hvor han som nævnt i gengivelsen af hans forklaring for byretten var ansat i LandboSyd, var han faglig koordinator for Miljøteamet. Intervallet 33-107 kg i de fremlagte gødningsregnskaber kommer fra gødsk-

ningsbekendtgørelsen. Det er en standardgris, og tallene bruges til at beregne, hvor meget gødning en gris udleder. Tallet 31 i indgangsvægt i f.eks. gødningsregnskabet for ... for planperioden 2009-2010, ekstrakten side 131, kommer fra landmanden selv. Korrektionen har betydning for beregningen af antal dyreenheder, og for beregningen af, hvor meget gødning det udleder. Den slagtede gris' vægt ganges med en fast faktor på 1,31 for at finde grisens vægt i levende live. Antal dyreenheder beregnes på baggrund af antallet af dyr omregnet efter en ligning i husdyrbekendtgørelsen. Det beregnede antal dyreenheder påvirkes af den korrektion, der sker ved indtastningen af korrektionstype 1.

F har supplerende forklaret, at det tidligere, indtil der skete en opstramning, var almindelig praksis i Thisted Kommunes miljøafdeling, at man accepterede en overproduktion, indtil en ansøgning om godkendelse af den pågældende produktion var behandlet. Han tror ikke, at denne praksis blev kommunikeret ud til landmændene. Han kan ikke se nogen grund til, at han skulle have sagt til La, at L skulle vente med at indsende ansøgninger vedrørende de 2 sidste af interessentskabets i alt 4 ejendomme. Når han på et tilsynsbesøg konstaterede en overproduktion, foreslog han landmanden straks at indgive en ansøgning, så produktionen kunne lovliggøres. Hvis ansøgningen kunne imødekommes, blev der ikke indgivet politianmeldelse, men hvis den ikke kunne imødekommes, kunne der afhængigt af omstændighederne ske politianmeldelse. Han kan godt svagt huske det fremlagte referat fra et møde i kommunens Miljø- og Teknikudvalg den 19. januar 2009, hvor der skete vedtagelse af administrationspraksis for overproduktion af Husdyr i Thisted Kommune. Det var vist begyndelsen på den opstramning, han talte om før.

K har supplerende forklaret, at det ham bekendt ikke har været kommunens praksis eller ønske, at landmænd eller deres konsulenter holdt deres ansøgninger om miljøgodkendelse tilbage af hensyn til den store sagsmængde i kommunen. Foreholdt mail af 5. september 2017 fra Plan- og Miljøchef Marianne Davidsen Galsgaard, Thisted Kommune, til Mogens Kruse Andersen, ligeledes Thisted Kommune, ekstrakten side 611, hvor det bl.a. er anført, at ”Der er andre konsulenter, der har indsendt sager, hvor vi har lavet aftaler om, at de har sagerne ”hos dem” til de er relevante at behandle, så vi får knapt så mange propper i systemet”, har vidnet forklaret, at det ikke er noget, han kender til.

M har supplerende forklaret, at det var en kollega, som fandt det praksisnotat, hun omtalte i sin forklaring for byretten, frem til hende, da hun havde været på tilsynsbesøg på ejendommene på ... og .... Hun beregnede dyreenhederne ud fra de regler, der var gældende for

den pågældende planperiode. Det antal dyreenheder, der var miljøgodkendelse til, blev på tilsvarende måde omregnet. Der er ikke længere et problem med underbemanding i afdelingen. Det var der i 2013, men det begyndte at hjælpe i 2014. Hun sidder ikke med miljøgodkendelser og kan ikke svare på spørgsmål om behandlingen af ansøgninger herom.

D har forklaret, at han var ansat i Thisted Kommune, som han husker det fra 2007 til 2012. Han arbejdede med tilsyn med og miljøgodkendelse af landbrug. Han er uddannet kemiingeniør. Han har vist kun været på tilsynsbesøg på en af L' ejendomme og kun en gang. Han husker ikke hvilken. Derudover har han haft med en miljøgodkendelse for en af L' ejendomme at gøre, men han husker ikke hvilken. Han kan heller ikke huske, om der var drøftelser om nye miljøgodkendelser for de øvrige af I/S'ets bedrifter. Han har ikke bedt nogen om at vente med at indsende ansøgninger om miljøgodkendelser, og han har ikke kendskab til, at andre har gjort det. Som han husker det, var Thisted Kommune godt med på det tidspunkt med hensyn til sagsbehandlingstiden. Ejendommen ... siger ham en lille smule, når han nu får oplyst navnet, men han kan ikke huske, om han havde noget med denne ejendom at gøre. Han har ikke drøftet med L eller interessentskabets landbrugskonsulent, at man på en eller flere af interessentskabets ejendomme måtte fortsætte en overproduktion, selv om man ikke havde fået miljøgodkendelse. Det skal nok passe, at han var med til at lave et notat om bl.a. praksis for politianmeldelse i forbindelse med overproduktion. Notatet blev udarbejdet efter krav fra det politiske system i kommunen. Notatet var til internt brug, og han har ikke kendskab til, at det blev sendt til landmændene i kommunen, eller at de på anden måde blev gjort bekendt hermed. Han har deltaget i dialogmøder med kommunens landbrugscentre. De blev holdt hvert andet år eller deromkring. Et af emnerne har været kommunens sagsbehandlingstider ved miljøgodkendelser. Han tror, at der blev lavet et referat eller lignende af møderne. Han kan ikke huske, hvad sagsbehandlingstiden for miljøgodkendelser af svinebrug var i den periode. Hvis en ansøgning ikke kunne afgøres inden for rimelig tid, blev sagen "sendt ud af huset" til behandling. Han kan ikke sige, hvad der blev opfattet som "rimelig tid". Ansøgninger om miljøgodkendelse blev behandlet i den rækkefølge, de kom ind. Der skete ikke nogen prioritering. Det overrasker ham at høre, at behandlingen af ansøgningen vedrørende ... og ... varede 4½ år. Han kan ikke forklare, hvorfor det tog så lang tid.

Landsrettens begrundelse og resultat

Skyldspørgsmålet

I miljøgodkendelserne vedrørende ejendommene på ... og ... er det anført, at produktionen højst må udgøre et nærmere angivet antal dyreenheder (skrevet med fed skrift) med tilføjeelse af det antal slagtesvin, som antallet af dyreenheder svarer til.

Miljøgodkendelserne må mest nærliggende, og uanset den fede skrift for så vidt angår dyreenheder, forstås således, at L ved produktionen på de 2 ejendomme skulle holde sig inden for både antallet af dyreenheder og antallet af dyr, og det er derfor med rette, at der i tiltalen og i byrettens dom er taget udgangspunkt i antallet af dyr.

L har gjort gældende, at formuleringen i miljøgodkendelserne om, at virksomheden efter miljøbeskyttelseslovens § 33 ikke må udvide produktionen på en måde, som kan føre til øget forurening i forhold til det tilladte, bevirker, at interessentskabet er straffri, idet der ikke er sket en sådan øget forurening.

Dette synspunkt kan ikke tiltrædes. Enhver overskridelse af de tilladte produktionsmængder, som ikke er af bagatelagtig karakter, må således anses for en overtrædelse af lov om husdyrbrug, uanset om der konkret er sket skade på miljøet, eller om der som følge af overproduktionen alene er opstået risiko herfor.

L har heller ikke for landsretten sandsynliggjort, at kommunen havde accepteret overproduktionen på de 2 ejendomme på ... og ..., som sagen angår, eller givet interessentskabet føje til at tro, at det ved at have indgivet ansøgninger om udvidelse af den tilladte produktion på de 2 andre ejendomme på ... og ..., som også var omfattet af sagen for byretten, kunne vente med at indgive ansøgninger for ... og .... De nye oplysninger, der om dette spørgsmål er kommet frem for landsretten, herunder mail af 5. september 2017 fra Plan- og Miljøchefen i Thisted Kommune og forklaringen afgivet af den tidligere medarbejder i kommunen, D, kan ikke føre til et andet resultat.

Det tiltrædes af de grunde, som byretten har anført, at anklagemyndighedens beregning af omfanget af den skete overproduktion kan lægges til grund. Beregningen er således foretaget i overensstemmelse med fast praksis i sager om overproduktion af dyr, og der er ikke under sagen fremkommet noget, der giver grundlag for at fravige denne praksis.

Med disse bemærkninger og i øvrigt af de grunde, som byretten har anført, tiltrædes det, at det er bevist, at L har haft en overproduktion vedrørende ... og ... som anført i tiltalen, og at

L derfor er fundet skyldig som sket, idet forholdene, som tiltalen er rejst, dog alene henføres under husdyrbrugslovens § 91, stk. 1, nr. 1, og ikke stk. 2, nr. 2, da det ikke er bevist, at overtrædelserne er begået forsætligt.

Bøde og konfiskation

Det følger af § 10, stk. 3, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, sammenholdt med lovens forarbejder og straffelovens § 75, stk. 1, at overtrædelse af afgørelser truffet efter de hidtil gældende regler kan straffes efter disse regler, og at fortjenesten ved overtrædelsen kan konfiskeres.

Da anklagemyndighedens beregning af omfanget af den skete overproduktion som nævnt lægges til grund, opgøres den fortjeneste, som L har haft ved overproduktionen, til 491.150 kr.

Anklagemyndighedens påstand om konfiskation af dette beløb tages derfor til følge, jf. straffelovens § 75, stk. 1.

Den forskyldte bøde udgør efter forarbejderne til husdyrbrugsloven som udgangspunkt $\frac{1}{4}$ af den opnåede fortjeneste på 491.150 kr. svarende til 122.800 kr.

Som følge af den tid, der er gået, siden overtrædelserne vedrørende planperioderne 2009/2010 og 2010/2011 blev begået, nedsættes bøden imidlertid til 88.000 kr., jf. straffelovens § 82, nr. 14. Nedsættelsen sker ved fra den del af den som udgangspunkt forskyldte bøde, der kan henføres til disse planår, at trække 5.000 kr. og halvere det beløb, der herefter fremkommer.

Den tid, der er gået, siden politianmeldelserne blev indgivet, giver ikke grundlag for i medfør af straffelovens § 82, nr. 13, at nedsætte bøden yderligere eller for at lade statskassen betale en yderligere del af sagens omkostninger for byretten.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten herefter dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes med de ændringer, at bøden nedsættes til 88.000 kr., og at det

beløb, der skal konfiskeres, forhøjes til 491.150 kr.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Erik P. Bentzen

Henrik Estrup

Katrine Busch
(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 13. november 2018

Randi Bruhn Madsen

retssekretær